

**Nadiia Doroshenko, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor
Stanislav Romanchuk, Graduate Student
V. N. Karazin Kharkiv University
Kharkiv, Ukraine**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-244-9-38>

THE IMPACT OF THE WAR ON THE BANKING SECTOR OF UKRAINE

ВПЛИВ ВІЙНИ НА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

Безпрецедентна ситуація з якою стикнулася наша країна ставить в умови кричущої необхідності досліджень впливу війни та внесення обґрунтованих пропозицій, щодо розквіту після перемоги. Обрана тема є актуальною та практичнозначимою, але наукової бази ще недостатньо в силу короткого терміну наукових розробок.

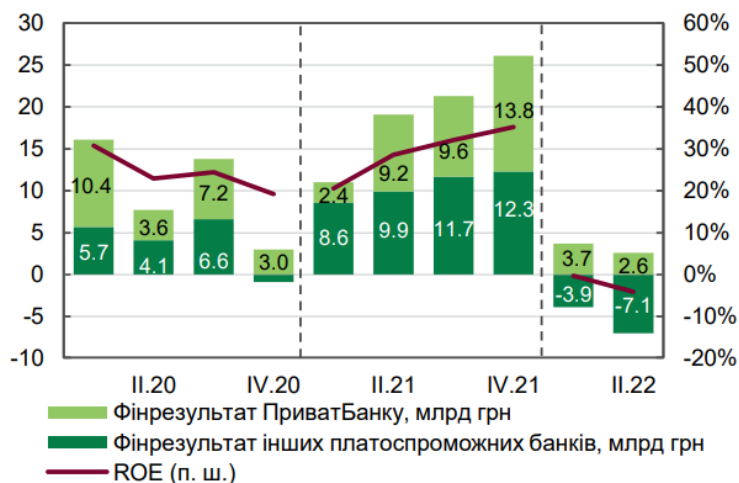
Війна росії проти України впливає на всі сфери господарювання, в тому числі на банківський сектор України. Але на сьогоднішній день, з головними викликами банківський сектор справляється. З початку війни банківська система працювала без перебоїв, платежі опрацьовувались, клієнти мали доступ до грошових коштів, це свідчить, що банки виявилися відносно готовими до війни. Результатом цього є стрес-тестування банків, що проводилося НБУ щорічно з 2018 року, а також вимоги до покриття операційного ризику капіталом. Під час кризи виявилось, що банки зустріли її операційно стійкими та ефективними, маючи значний запас капіталу та ліквідності, та завчасно розробивши план дій у випадку настання несприятливих подій та маючи високий рівень довіри клієнтів. Були ризики пов'язані з відпливом коштів через паніку, але вони не реалізувалися, в свою чергу на 1 липня вклади громадян в гривні зросли на понад 20% у порівнянні з початком повномасштабного вторгнення [2].

Перші дні повномасштабного вторгнення росії змусили банки переглянути формат роботи. Так станом на березень місяць

працювало 55% відділень великих банків, а у липні вже 85% і ситуація на фронті підказує, що цей показник буде зростати. Тобто можна побачити, що робота відділень на вільних і деокупованих територій відновлюється та наразі працює майже в повному обсязі.

Облікова ставка НБУ, яка доволі довго утримувалася на рівні 10% була підвищена 3 червня 2022 року до 25%. Це мусить захистити гривневі доходи громадян, та зменшити тиск на валютному ринку, але ніщо не стримає курс гривні при неконтрольованій емісії.

Фінансовий результат за II квартал показав, що сектор був збитковим на суму 4,5 млрд грн, передумовою цьому стало відрахування у резерви під кредити. Приватбанк мав 44% від усього прибутку прибуткових банків [1].

* За квартал з урахуванням коригуючих проводок, крім даних за 2022 рік.

Рис. 1. Фінансовий результат та рентабельність капіталу банків

Джерело: [3]

Державні програми кредитували державні банки у секторі корпоративного кредитування, через що загалом кредитний портфель зріс. Однією з найбільших таких програм є державна

програма «Доступні кредити 5-7-9%» [4]. Прогнозовано в умовах війни попит домогосподарств на позики продовжував знижуватися. Розпочався процес визнання банками непрацюючих кредитів у корпоративному сегменті, підвищується рівень покриття резервами працюючого портфеля. У проміжку з квітня по червень зріс обсяг кредитів державним корпораціям на 17,2%.

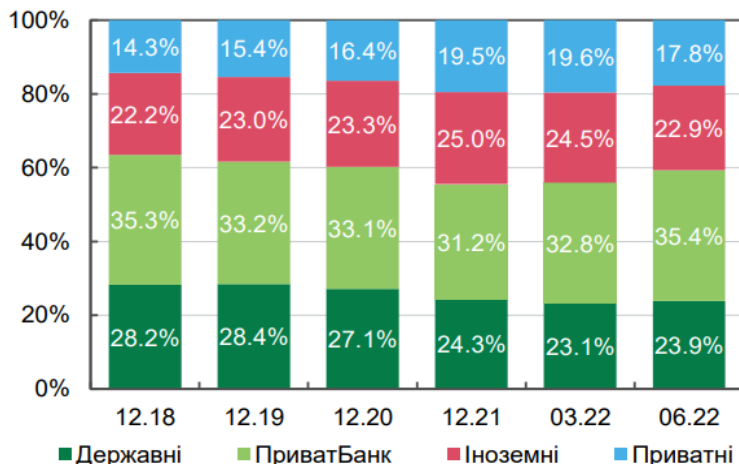
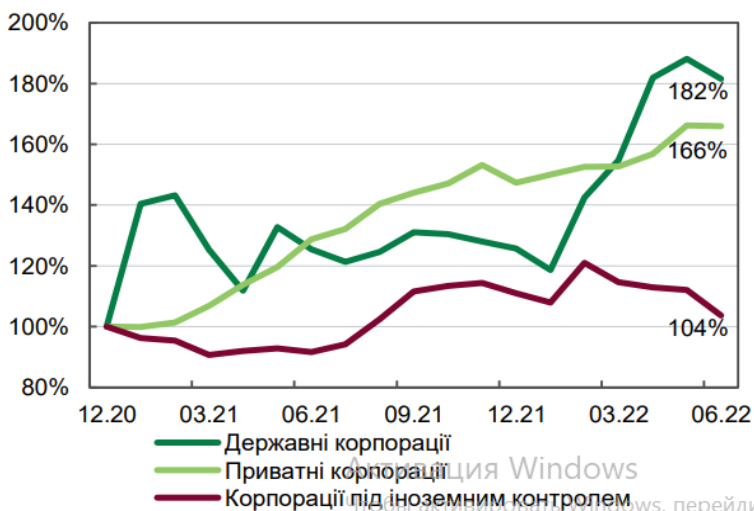

Рис. 2. Розподіл депозитів фізичних осіб за групами банків

Джерело: [3]

Обсяг чистих кредитів в гривні для суб'єктів господарювання за квартал підвищився на 5,3% та на 27,6% р/р. Найвищими темпами кредитування бізнесу в гривні відзначилися державні банки: за квартал близько 30%. Чисті кредити в гривні фізичним особам скоротилися протягом квітня – червня на 11,1%, але зросли на 6,3% відносно річного обчислення.

Кредитний ризик наразі є ключовою загрозою для банків. За оцінками Національного банку України буде втрачено приблизно 20% кредитного портфеля. Обсяг непрацюючих кредитів зріс у березні – травні на 12 млрд. грн. Частка NPL зросла на 1,1 п.п. до 27,6% станом на 1 червня, в той же час вона все одно нижче стану на 1 січня коли було 30%.

* У банках, платоспроможних станом на 01.07.2022.

Рис. 3. Чисті гривневі кредити нефінансовим корпораціям

Джерело: [3]

Погіршення якості кредитів у воєнний час поступово почало визнаватися банками. Незважаючи на операційну прибутковість сектору, необхідність формування великих резервів (більше 33 млрд грн, до травня) зумовила збиток усього банківського сектору [2].

Загалом за оцінками НБУ більшість банків мають достатній капітал, щоб покрити втрати від кредитного ризику та достатній рівень операційної прибутковості, щоб відновити капітал після проходження глибокої фази поточної кризи. Станом на 1 липня значення нормативу достатності регулятивного капіталу Н2 становить 17,16% при нормативному значенні 10%, нормативу достатності основного капіталу Н3 – 11,4% при нормативному значенні 7% [2].

Нещодавно стало відомо про те, що голова НБУ Кирило Шевченко подав у відставку. Новим головою НБУ назначено Андрія Пишного який до цього очолював Ощадбанк. Під час правління якого в Ощадбанку були найбільші зміни і фінустанова стала прибутковою. Ще була гучна перемога в міжнародному арбітражі

проти росії стосовно активів банку в окупованому Криму на суму 1,3 млрд дол. І хоча офіційно, колишній очільник пішов за станом здоров'я, це може означати про непорозуміння між Офісом Президента і минулим очільником НБУ, що є дуже негативним фактором для всієї економіки країни. Новому очільнику потрібен буде час для адаптації та щоб зрозуміти стан справ, а такого часу, враховуючи всю складність ситуації, немає.

Отже, оптимістичним висновком є стабільність банківського сектора, яка досягнута професійною роботою НБУ. Недопущення паніки з боку клієнтів та завчасно сформований резерв ліквідності банків – стали запорукою стабільності.

Всі державні програми доречні, коли вони фінансуються не за рахунок емісії, проти якою, доречі і виступав экс-голова НБУ – Кирило Шевченко. Потрібно шукати інші джерела поповнення бюджету та підтримки малого та середнього бізнесу.

Подальші наукові дослідження та рекомендації, щодо виходу з кризи спричиненою війною росії проти України будуть актуальними і надалі. Особливу увагу слід приділити розвитку малого та середнього бізнесу, поповненню державного бюджету. В банківському секторі слухними будуть поради щодо відновлення кредитування.

Література:

1. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-08.pdf?v=4.
2. Що відбувається з українськими банками під час війни. НАБУ. URL: <https://nabu.ua/ua/yaroslav-matuzka.html>.
3. Наглядова статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statis.t>.
4. Випробування війною: ситуації в економіці та на фінансових ринках України. LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/523177_viprobuvannya_viyno_yu_situatsii.html.